

pacjentów jak stosunkowo dobre ich wykształcenie czy stan somatyczny. Przy analizie skuteczności poszczególnych placówek fakt takiego doboru pacjentów może wpływać na uzyskiwanie lepszych efektów leczenia w placówkach Sieci, w stosunku do efektów równie skutecznych placówek ale leczących pacjentów gorzej wykształconych, z rozlicznymi dolegliwościami somatycznymi i mieszkających w małych miejscowościach. W badaniach empirycznych skuteczności leczenia warto zatem relatywizować otrzymywane wskaźniki skuteczności leczenia do cech demograficznych pacjentów uzależnionych, takich jak np. środowisko czy wykształcenie i analizować wyniki w zależności od głębokości uzależnienia czy występujących zaburzeń funkcjonowania.

Streszczenie

Podjęto próbę scharakteryzowania grupy pacjentów uzależnionych od alkoholu, leczonych w placówkach odwykowych objętych programem APETA (tzw. Sieci). Opisano grupę 9684 osób (w tym: 7961 mężczyzn) leczonych w latach 1994-1995. Badani to głównie mężczyźni (83%) w wieku od 25 do 54 lat (średni wiek 42 lata), pochodzący z dużych lub średnich wielkości miast, posiadający jedno lub dwoje dzieci. Większość ma ustabilizowaną sytuację rodzinną i zawodową, jednak istnieje spora podgrupa osób i bezrobotnych rozwiedzionych (głównie kobiety). Są to osoby znajdujące się w zaawansowanej fazie uzależnienia, mające zwykle za sobą ponad pięcioletni okres picia nałogowego oraz wcześniejsze próby leczenia odwykowego.

Z analiz otrzymanych danych wynika, że ze względu na cechy badanej grupy osób uzależnionych ważnymi elementami, które powinny dodatkowo pojawiać się w programach dla uzależnionych są umiejętności związane z zdobyciem i utrzymaniem pracy, umiejętności związane z komunikacją interpersonalną, ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji małżeńskiej, oraz umiejętności rozwiązywania problemów osobistych.

W badaniach empirycznych skuteczności leczenia warto relatywizować otrzymywane wskaźniki skuteczności leczenia w zależności od cech demograficznych pacjentów uzależnionych, takie jak np. środowisko czy wykształcenie, a nie jedynie w zależności od głębokości procesu uzależnienia czy występujących zaburzeń funkcjonowania.

Marzenna Kucińska, Jerzy Mellibruda, Bogusław Włodawiec
**Characterization of the patient population participating
in the APETA program**

Summary

An attempt was made to describe the group of alcohol dependent patients treated in the so-called Network of alcohol treatment facilities under the APETA program. A group of 9684 patients treated in the years 1994-1995 was described. The APETA program participants were mostly males (N=7961, i.e. 83%), in the 25 to 54 age range (mean age 42 years), from large or middle-sized towns, and having one or two children. The majority were married and had a steady job. However, there was a quite

substantial subgroup of divorced and unemployed patients (females mostly). The program participants were in an advanced stage of dependence, i.e. with a history of over five years of habitual drinking and with previous attempts at alcohol treatment. An analysis of the obtained data suggests that in view of the characteristics of the group under study there are some important elements that should be additionally taken into consideration in programs for persons with alcohol dependence. Namely, these are: skills related to job acquirement and maintenance, interpersonal (especially marital) communication skills, as well as personal problem solving skills.

Indices of treatment efficacy in evaluation studies should take into account not only severity of the patients' dependence or impairment of their functioning, but also their demographic characteristics, such as social status or education.

Key words: alcohol dependence / sociodemographic characteristics